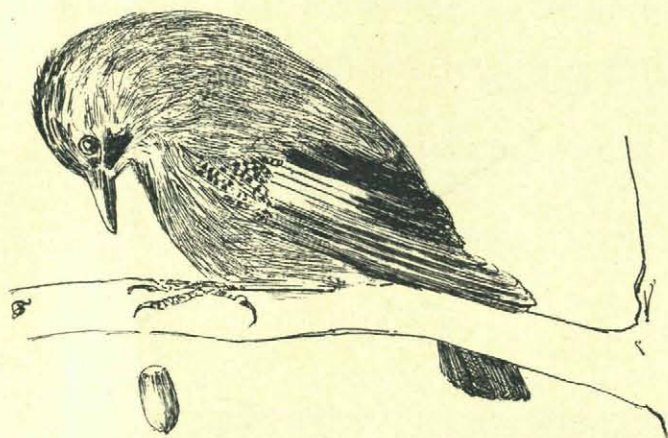

wat een kreten van haat en schrik en nijd ze uitstieten. Het was of ze de wraak des hemels inriepen over den onhandigen milicien, die den kogelvanger miste.

Zoo schreeuwen ze altijd, als er op hen geschoten wordt en ook wanneer ze bij het vreedzaam eikels zoeken door een hond of kat gestoord worden. Wanneer kleine vogels ze nazitten, dan nemen ze in stilte de vlucht en schreeuwen eerst wanneer de vervolgers het opgeven.

Het gedrag van kleine vogels ten opzichte van gaaien is zeer verschillend. In mijn tuin liepen heggemus, vink en merel vreedzaam rond, terwijl de gaaien bij hun eikels bezig waren en ook de musschen stoorden zich niet aan hun aanwezigheid.

De zwaluwen zijn niet bijzonder op hen gesteld en hadden een lastige manier, om telkens langs hun kop te vliegen als ze op een hek zaten rond te kijken. Merels en gaaien heb ik wel formeel zien vechten en dan was het de vraag wie het vinnigst te keer ging, en of het de gaai was, die zijn nest verdedigde tegen de merels of de merels die zich verweerden tegen de gaai.

In ieder geval is de natuurlijke historie van de gaaien nog lang niet definitief vastgesteld en ik zou gaarne van onze lezers mededeelingen ontvangen tot staving of bestrijding van de volgende stelling: De gaaien zijn niet schuw, kunnen mooi zingen, voeden zich hoofdzakelijk met zaden en insecten en halen slechts bij uitzondering vogelnesten uit.

JAC. P. THJESSE.

VAN SPINNENNESTJES.

Wie is het niet gegaan als mij, die bij verpoizing buiten, bij zoeken naar planten of dieren niet meermalen iets vond, waar hij geen raad mee wist? — die niet kon zeggen wat het mogelijk kon zijn, ja niet eens durfde raden of er naar gissen!

Dat dergelijke vondsten tot de leerzaamste in ons leven behooren, wie zal het ontkennen: men staat voor een raadsel, en het raadsel zal men met eigen krachten oplossen. In jongensjaren, toen ook gij in volle vreugd door bosch en weiden sprongt om uw levenslust uit te razen, was een ouder daar, om op te lossen wat u raadselachtigs onder de oogen kwam. In het heden staan wij, man geworden, alleen en voor zoovele vragen, dat het ons geneugte doet, onze mannelijke krachten daaraan te beproeven.

Een ieder herinnert zich, ja leeft te midden der uitvindingen van de laatste jaren. Velen bespreken de vragen der maatschappelijke welvaart. Gelukkig! En weder anderen — het aantal was klein maar het aantal wordt groot — bespieden de natuur, trachten haar geheimen te leeren kennen.

Maar vooraf aan die geheimen, gaan de voortbrengselen waarin gene sluimeren en daarom gaan wij, nog maar beginners, de dingen zoeken, verzamelen, groepeeren. Tusschen de steenen der straat, op de palen eener oude brug, in de voegen der schoolmuren overal wacht u leven, leven van planten en dieren; en hun heele leven in wonderlijke aanpassing met de omgeving; een leven vol geheimen, vol vragen, vol spanningwekkende raadsels.

Van wat ik zelf vond en niet wist, ga ik u hier iets vertellen.

Er is even buiten het dorp aan den kant van het bosch een welige weide. Aan den eenen kant jeugdige eiken, aan den anderen machtige beuken met breed afhangende takken, geworteld in het slib, door de Dinkel reeds eeuwen en eeuwen lang hier afgezet.

In deze door hout omzoomde vlakte ligt de weide, met groen gras en bonte bloemen en... met heel weinig wind. Het tochtje dat komt zweven over Rossummer veld wordt opgevangen door de dichte kruinen en vermag zich niet los te worstelen en neer te dalen in dit mooie hoekje.

Daar was ik op een warmen Zaterdagmiddag begin Juni op de vlinderjacht.

Daar zweefden, dwarrelden ze, de zwarte en bruine Melitea's en Glyphia's, de witte witjes en blauwe Zygaena's. En ik moe van 't jagen, had mij neergelegd in het hoge gras en tuurde uit tusschen meelraai- en zwenkgras-stammen door, of ik nog ander wild gewaar kon worden. 't Was weinig nieuws, alleen merkte ik nog een paar afgevlogen kleine vlinders: bruin met geel op Hoornbloem (het was op *C. triviale* met die korte bloemkroonblaadjes) *Heliaca tenebrata*, heeten ze, een Hollandschen naam missen ze nog.

Zoo turend tusschen meelraai- en zwenkgras-stammen door, zie ik een knikker van zand hangen aan een veldbies-stengeltje, even onder de bloeiwijze: Hé, hoe kan dat, zei ik bij mij zelf. Ja een bolletje

van zand hing er aan en goed stevig ook. Wat zou het zijn? Een pop van de een of andere rups. 't Leek mij wel zoo iets, want juist voor een acht dagen was me een kuifvlinder (*Cucullia Verbasci*)

Fig. 1.
Nestje van een
Wolfspin aan een
Carexstengel. Het
witte spinsel is be-
pleisterd met zwart
zand.

uitgekomen, waarbij draden en zand, in eigenlijken zin, schering en inslag waren van het pophulsel; maar dat lag dan ook heelemaal onder het zand, terwijl dit aan een veldbiesstengel bengelde.

Voorzichtig deed ik het ding met een stuk stengel er aan in het reageerbuisje, kurkte het niet al te stijf dicht en wilde het nu thuis verder bewaren en afwachten, of en wat er mee gebeuren ging. Een doorsnede had mij zeker alles verklaard, maar denk nu eens, dat er een mooie, misschien wel zeldzame vlinder uitkwam; hoe spijte zou 't mij gedaan hebben, evenals de vrouw, die de hen slachtte, welke gouden eieren legde! Daarom, geduld er-mee.

Veertien dagen later had ik nog twee dergelijke bolletjes gevonden en nu, kon het 't lijden, dat er een van werd doorgesneden. Ik neem het mes en zegend gaat het erdoor om de pophuid te kunnen voelen maar niets daarvan. In een grijs spinsel zie ik witte eitjes, dus: een spinnennestje is het; nog nooit gezien, nooit van gehoord! Op de vergadering der N. H. V. te Almelo liet ik ze zien en bij alle leden heeren en dames wekten ze heel wat bewondering.

Lang na dien tijd, 8 Juli, vond ik weer zoo'n nestje aan Hertshooi, maar veel van het zand was er afgeregend en op zij van het spinsel, vertoonde zich een klein gaatje, zoo klein, dat men er nauwelijks een speld in kon steken. Zachtjes drukte ik van onderen tegen het bolletje en twee kleine beentjes, net veertjes, bewogen zich zeer snel in de opening en... een grijs spinnetje loopt weg, over mijn hand en glijdt naar beneden. Ik drukte nog eens en daarna

Fig. 2.
Gesloten wit urntje
aan een
heidestengel.

nog vele malen en telkens verschenen een paar pooten voor de opening, telkens zat er een spinnetje aan vast, er scheen geen eind aan te komen.

Het zal nu drie jaren geleden zijn, dat ik dicht bij het geelgorzennest aan den kant van een roggeakker aan lage struikjes een korfje bengelen zag, zooals het in fig. 2 is afgebeeld. Ik bekeek het fraaie en sierlijk afge-werkt urntje van alle kanten,

keerde en draaide maar het was en bleef gesloten, gesloten als het boek, waarin de oplossing van het raadsel beschreven was: het boek der Arachne. Ik heb het korfje zorgvuldig bewaard, liet het af en toe aan belangstellenden zien, maar wat het was, waarvan, waarvoor, dat kon niemand mij zeggen.

De 6 Mei van dit jaar deed ik met eenige schooljongens eene wandeling naar de lage weiden langs de Gele Beek, waar nog veel verdorde bladen en stengeltjes te vinden waren van den laatsten vloed. Met het gras waren thans de spitse pieken van de russchen (*Juncus*) hoog opgeschoten en aan een ervan hing een half vergaan blad, peper-vormig opgerold net als alle bladeren doen, die verdorren gaan. Het spitse eind van het tuitje was naar boven gekeerd en daaruit stak de spitse russchenpunt; net een parapluutje, maar wat spitsers toeloopend, zie fig. 3. Binnen zat een wit spinsel en daarin een klompje eieren met een spin erbij. Deze spin had geen uitgang in haar parapluhuis, wat tot de gevolgtrekking leidt, dat zij evenals een vogel, de eieren bebroedt, althans bewaakt tot het uitkomen der jongen.

Fig. 3.
Russchenpunt met
een verdord blad.
Binnenin zat het
weefsel met eieren
en een oude spin.

Men ziet hetzelfde heel vaak in den herfst. De toppen van grassen zijn samengesponnen en sterk omgekruld. In het spinsel zijn geregeld eieren of een spin te vinden. Zoo zag ik langs den kanaaldijk een spinnenhuis met drie verdiepingen. Onder een wemeling van geelbruine spinnetjes, pas uit het ei gekropen, daar boven een klompje gele eitjes en daarboven nog een dito, terwijl in den nok der woning de oude spin deftig ten trone zat. Wie hierop eens wil letten, kan allerlei afwijkingen verwachten en heel wat interessants waarnemen. Vooral voor de school prachtig materiaal.

Tot zoover mijn waarnemingen in de vrije natuur. Voor ik het punctum zet, wil ik nog even het „Leven der Dieren“ voor u openslaan en u een ruimeren blik gunnen op de Orde: Echte spinnen: Araneina. Hiertoehoe behooren: vogelspin, metselspin, wielspinnen, kruisspin, waterspin, krab- en wolfspinnen.

Daar vind ik ook vermeld de Grieksche sage van

Arachne, de kunstige weefster, die de onbescheidenheid had aan haar goddelijke leermeesteres Pallas Athene een wedstrijd in het weven voor te stellen. Zij weefden een kunstig weefsel, de minnarijen der goden voorstellende. Athene, hierover ten zeerste vertoornd, verscheurt haar weefsel en Arachne hangt zich op. Doch de godin, medelijden met haar hebbende, roept haar in het leven terug en verandert haar in een spin, zoodat zij naar welgevalen kan hangen.

Dan staat er ook te lezen, dat koning Salomo de spin tot voorbeeld aan zijne hoveligen stelde, wegens haar vlijt, kunstvaardigheid, schrandereheid, matigheid en deugd. Verder: hoe een metselspin in Italië zich in den grond een woning maakt en deze met een valdeur sluit, — hoe een spin onzer slooten: de waterspin — onder water een woning spint, een duikerklok in 't klein en ook met lucht gevuld. Dan veel over het weven der webben, het spinnen

Fig. 4.
Nestje in den top van een overjaarsche rietstengel; de pluim is door de draden saamgesponnen en verbergen min of meer het nest.

Fig. 5.
Mimicreerend nestje van groen spinsel, tusschen groene heide.

der Herfstdraden, het reizen en trekken dezer weinig bekende en beminde dieren.

En, ten slotte: iets over de familie der Wolf- of Jachtspinnen (Lycosidae), waarover hoofdzakelijk mijne waarnemingen gedaan zijn. De fig. 2 tot 5 zijn zakjes met eieren in fig. 1, met zand tot beschutting. Sommige soorten dezer fam. bewonen den grond en maken daarin gaatjes, welke zij met spinsel bekleden. Het zijn woeste beestjes en verdwijnen met snelle bewegingen, als men een steen optilt, waaronder zij domicilie hadden gekozen.

Wie van deze dieren een afkeer mocht hebben, hij ga in de natuur hunne kunstwerken zien, hun leven ook als 't kan en neme lectuur ter hulp, als 't avond is.

Het is, op mijn woord, een interessante paragraaf uit het eeuwige boek der natuur.

J. B. BERNINK.

DE OTTERVANGST.

Weer is het winter — een dikke ijskorst bedekt de wateren — gelukkig heeft de barre wintervorst het land met een sneeuwkleed gedekt. De kerstvacantie is in het land en een groote jongen is in de wolken van blijdschap, dat hij mee mag ter ganzenjacht. Weer is de jager gekleed met zijn slaapmuts en de witte jas, de jongen heeft de slee met de „stekkers” weer op den rug. Toevallig leidt de weg weer naar de „Goote”, maar nu wordt een der hoofdwegen door den polder genomen. Links van den weg loopt een breede „watering”, die den schaatsenrijders nu een mooi ijsvlak biedt. Aan de sporen van kraaien en bunsings op de sneeuw kan men zien, dat ze hun best hebben gedaan om nog wat te vinden in de slootkanten.

„Zitten hier nog altijd otters, vader,” vraagt de sleedragers. „Ik denk het wel,” zegt deze, „ik heb ze dezen herfst tenminste hier ook wel hooren fluiten.” Al voortwandellende en kijkende naar de koolzaadvelden in den polder, vertelt de jager, dat ook in deze streken nog wel otters worden geschoten. „Kijk, hier is een paar dagen geleden zeker nog een otter doorgekomen,” zegt vader, wijzende naar oneffenheden in het ijs, die een geul aanduiden. „Ze zullen het nu wel laten er met hun harde onderkaken door te breken,” vervolgt de jager, „het ijs is nu te dik.” „Hé,” zegt vader, „hier zijn ottersporen,” wijzende op indrukken in de sneeuw op den weg. „Ze zijn nog versch ook.” „Zou ie hier in de buurt zitten, vader,” vraagt de jongen, wiens lust is opgewekt om zoo'n vischvretter eens in natura te zien. „Misschien onder een van die bruggen,” meent de jager. Over de watering liggen, om toegang tot de landerijen te geven, honten bruggen. De vader volgt het spoor aandachtig, maar de jongen heeft de slee al neergezet en holt naar de eerste brug de beste, die hij ziet. „Maak niet zoo'n haast,” roept de jager; „het zou al heel toevallig zijn als hij daar juist onderzat.” Het hartstochtelijk jagersjongetje ligt echter al op den buik op de brug, schuift zich naar voren, om er zoo onder te zien. Hij buigt zich zoo ver voorover, dat hij bijna zijn evenwicht zou verliezen, kijkt voorzichtig naar den linkeroever, dan rechts en.... „Vader,” gilt de jongen doodsbleek, als hem twee vurige kooljes van uit een donker gat aanstaren. „Achteruit,” roept vader, die het geweer opengooit en vlug laadt. Met een vluggen sprong staat hij op het ijs van de watering, het geweer aan den schouder. De verschrikte jongen heeft zich vlug achter den jager geplaatst en wijst: „daar, daar.” De jager ziet het wel, maar vindt het beter nog een paar stappen naar voren te doen. Het oogenblik is hem gunstig: op het ijs staande, ziet hij zoo onder de brug en de otter met het lijf geheel uit zijn hol gekomen, ziet den jager nieuwsgierig, uittartend aan. Daar staat de jager, het geweer aan den schouder in afwachtende houding. — De jongen heeft over al zijne leden; hij weet, dat het schot juist moet zijn, dat de hagel afstuit op den harden kop en niet doordringt in den dikken huid. De otter, het gevaar ziende, maakt plotseling een beweging naar boven om zich te keeren en waarschijnlijk in zijn hol terug te gaan, maar tegelijkertijd knalt het schot... vader en zoon loopen achteruit om de werking van het schot af te wachten. Alles blijft stil; geen beweging wordt onder de brug gezien. „Hoe is het mogelijk,” mompelt de jager, „gemist?” De jongen wordt naar de brug gestuurd en half weifelend voldoet hij aan het bevel, maar nu hij zijn vader nog dichter bij de brug ziet staan, gereed om zoo noodig te schieten, vat hij moed en hoewel nog bleeker dan in het begin, kijkt hij onder de brug. Na een vluchtigen blik denkt hij: „de otter is weg;” nog eens kijkt hij en een